

СОЦІАЛЬНЕ ПРОЄКТУВАННЯ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

ВІТАЛІНА, НІКІТЕНКО¹

Анотація

В статті розкривається сутність соціального проєктування у публічному управлінні та адмініструванні, що має справу зі складними та взаємопов'язаними проблемами, які потребують цілісного та системного розв'язання проблем, причин та їх наслідків. Мета статті – виявити нові перспективи розвитку соціального проєктування у публічному управлінні та адмініструванні в умовах цифрового розвитку. На основі використання методів системного аналізу та синтезу, синергетичного підходу та Agile-методології соціальне проєктування представлено як цілісна модель нових форм суспільних відносин за конкретно-історичних умов визначеного часу та простору. Метою дослідження є концептуалізація соціального прогнозування у публічному управлінні. Завдання дослідження: 1) дослідити проєктування соціального впливу як ітеративний та адаптивний процес, що вимагає постійного навчання та вдосконалення; 2) дати аналіз концепції соціального дизайну як складової соціального проєктування. Концептуалізація соціального проєктування пов'язується з типом ресурсів та інструментів, що кваліфікуються як технологія управлінської діяльності, яка відбувається в умовах стохастичності інформаційного суспільства та мережевої економіки. Можемо визначити, що соціальне проєктування включає інформаційне забезпечення діяльності організації на всіх рівнях управління у самому широкому смислі слова; інформаційні ресурси організації та управління ними; інформаційні послуги і підприємництво; інформаційні системи, технічна підтримка і управління ними, обробка та аналіз інформації. Дослідження показало, що соціальне проєктування у публічному управлінні та адмініструванні – це ітеративний та адаптивний процес, що вимагає постійного вдосконалення. Для соціального проєктування слід використовувати такі методи як ескізи, макети, моделювання, пілотні проєкти та сеанси зворотного зв'язку. При соціальному пароектуванні можна використовувати інструменти системного мислення, такі як карти, діаграми, моделі та сценарії, для візуалізації та аналізу взаємозв'язків, закономірностей та динаміки системи, для якої ви проєктуєте. Об'єктом проєктування в соціальній сфері є сукупність суспільних відносин, що характеризуються проблематичністю функціонування або розвитку з точки зору забезпечення єдності певних соціальних спільностей: сімей, громад, етносів, націй, класів і народів у цілому.

Ключові слова: соціальне проєктування, публічне управління та адміністрування, синергетична методологія, соціальний дизайн

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Соціальне проєктування у публічному управлінні та адмініструванні – це соціальний вплив на діяльність організацій, метою якого є створення позитивних змін для людей і суспільства за допомогою орієнтованих на людину, спільних та системних управлінських рішень. Це ключовий аспект стратегічного планування, який на Заході вчені називають соціальним дизайном, який націлений на людину та використовує людино-орієнтоване дизайн-мислення та методи до вирішення складних проблем у різних контекстах та масштабах. Проєктування соціального впливу вимагає співчуття, цікавості та смирення,

щоб зрозуміти потреби, проблеми та можливості людей та спільнот, для яких ви розробляєте проєкт чи плануєте його здійснити. Щоб стати проєктувальником соціального впливу, необхідно застосувати системне, філософське, рефлексивне, експертне мислення та концепції. Проєктування соціального впливу має справу зі складними та взаємопов'язаними проблемами, які потребують цілісного та системного розуміння контексту, причин та наслідків проблем. При соціальному пароектуванні можна використовувати інструменти системного мислення, такі як карти, діаграми, моделі та сценарії, для візуалізації та аналізу взаємозв'язків, закономірностей та динаміки системи, для якої ви проєктуєте. Об'єктом проєктування в соціальній сфері є сукупність суспільних відносин, що характеризуються проблематичністю функціонування або розвитку з точки зору забезпечення єдності певних соціальних спільностей: сімей, громад, етносів, націй, класів і народів у цілому

Corresponding author:

¹ Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, Україна)
E-mail: vitalina2006@ukr.net
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9588-7836>

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор

Т. Бутченко, визначає соціальне проектування як діяльність із конструювання завершених, здійснених, динамічно-діалогічних, конструктивно та функціонально цілісних ідеальних моделей нових форм суспільних відносин за конкретно-історичних умов визначеного часу та простору (Бутченко, 2020). Т. І. Як говорить Кривошеїн В. В., проектування – це виготовлення деякого об'єкта у подумці (як в понятійному, так і в образному варіанті) та мові (вербально), а також за допомогою інших знакових засобів, що передує процесу реального виготовлення як втілення думки (ідеї) на практиці. У цьому сенсі проект – це модель, або прототип, майбутнього об'єкта, а, отже, він імпліцитно містить план дій, тобто що потрібно зробити, щоб модель стала реальністю. В англійській традиції ці дві форми проектування чітко розведені, тоді як в українській традиції вони не розрізняються (лише контекстуально) с. Відповідно, соціальний дизайн (social design) або соціальна інженерія – це цілеспрямоване перетворення навколишнього соціального світу, що регулюється нормами практичної ефективності та корисності і спирається на практичне знання, яке набуває контекстуального та локального характеру. У широкому значенні соціальне проектування можна розглядати як етап у конструюванні певного майбутнього соціального функціоналу. На думку Кривошеїна, носієм цього функціоналу можуть бути власно соціальні об'єкти (громадські організації, послуги, соціальні норми, а також нормуючі соціальні відносини програми та документи юридичного характеру тощо), культурні об'єкти (етичні норми та принципи, цінності, ідеали та їх відображення у формі ідеології, масових настроїв, громадських думок), технічні об'єкти, що виконують деяку соціальну функцію (нові засоби комунікації, транспортування, нові матеріали тощо), а також природні об'єкти, які включені до певної системи господарських або дозвільних процесів, і громадські заходи. Отже, соціальне проектування існує не лише автономно, а і у складі більш широкого кола проектних завдань. Велику роль у формуванні парадигми соціального проектування відіграли Матеріали Х Міжнародної наукової конференції «Соціальне прогнозування та проектування майбутнього країни: технології миротворення» (21 лютого 2020 року, м. Запоріжжя) / М. А. Лепський

(гол. ред.), І. О. Кудінов (наук. ред.); ред. кол.: Т. Ф. Бірюкова, І. І. Капріцин, Т. І. Бутченко, В. О. Скворець, Є. Г. Цокур. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2020. 177 с.); Матеріали XII Міжнародної наукової конференції «Соціальне прогнозування та проектування майбутнього: зміни глобальної безпеки як виклик миротворенню та медіації» (10 червня 2022 року, м. Запоріжжя) / І. О. Кудінов (гол. ред.), М. А. Лепський (наук. ред.); ред. кол.: Т. Ф. Бірюкова, Н. В. Лепська, Т. І. Бутченко, В. О. Скворець, Є. Г. Цокур. Запоріжжя : ЦНСД, 2022. 167 с.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття

Концептуалізація поняття соціального проектування пов'язується з двома основними групами – типом ресурсів та типом інструментів, що кваліфікується як технологія управлінської діяльності і відбувається в умовах стохастичності інформаційного суспільства та мережевої економіки. Умовно ми можемо виокремити найбільш розповсюджені дефініції соціального проектування: 1) інформаційне забезпечення діяльності організації на всіх рівнях управління у самому широкому сенсі слова; 2) інформаційні ресурси організації та управління ними; 3) інформаційні послуги і підприємництво; 4) інформаційні системи, технічна підтримка і управління ними; 5) обробка та аналіз інформації; 6) офіс-менеджмент; 7) стратегічне планування і менеджмент. Отже, парадигма соціального проектування включає інформацію як базовий компонент інформаційної системи організації, що розвивається за рахунок інформаційно-комунікативних технологій і систем в результаті інформаційних процесів, що відбуваються в організації.

Мета та формування цілей статті (постановка завдання)

Метою дослідження є концептуалізація соціального прогнозування у публічному управлінні. **Завдання дослідження:** 1) дослідити проектування соціального впливу як ітеративний та адаптивний процес, що вимагає постійного навчання та вдосконалення; 2) дати аналіз концепції соціального дизайну як складової соціального проектування; 3) з'ясувати напрямок розвитку соціального проектування у публічному управлінні у контексті синергетичної методології.

Методологія дослідження: Для виявлення концептуалізації соціального прогнозування у публічному управлінні використовується

синергетична методологія, в основі якої такий понятійно-категоріальний апарат: 1) ентропія (від грецьк. entropia – перетворення) – виявлення міри внутрішньої невпорядкованості системи; невідзначеності випадкових величини, що є свого роду виявленням міри безладу, що використовується як синонім хаосу, безладдя та дезорганізації; 2) в інтерпретації хаосу синергетична методологія наголошує на відсутності впорядкованості, але й пошуку еволюційної креативності, іманентної можливості становлення нового «порядку» (упорядкованості); 3) біфуркація (від лат. bifurcus – роздвоєний) – роздвоєння, поліфуркація (багато), яка націлює на виборі шляху можливостей, альтернатив; 4) нестационарні стани системи як такі, у яких відсутня рівновага; 5) когеренція (від лат. cohaerens – що у зв'язку) – узгоджене протікання у часі кількох коливальних і хвильових процесів; 6) дисипація (від лат. dissipation – розсіювання) – перехід частини енергії упорядкованих процесів в енергію невпорядкованих процесів, у результаті чого система, яка приходить до стану обурення, називається дисипативною; 7) синергія (англ. synergia) – спільна дія, взаємодія різних потенцій чи видів енергії у цілісній дії, яка приводить до спільної дії у всіх галузях людської діяльності як основа спільності; 8) саморух – внутрішньо необхідна спонтанна зміна системи, що визначається її протиріччями; 9) флуктуації (від лат. fluctuation – коливання) – випадкові відхилення від середніх значень фізичних величин, що характеризують систему з великої кількості частинок під впливом навколишнього середовища, характерні будь-яких випадкових процесів. Становлення синергетичної методології привело до відкриття нестійкості, визначенню того, що «ми живемо у світі нестійких процесів», «в умовах сильного відхилення від рівноваги». Таким чином, методологія синергетики стимулює становлення нової методологічної культури науки, нової культурної свідомості, нового розуміння людством самого себе та свого сучасного стану у нестабільному, глобальному світі. Синергетика формує свою основну мету, яка полягає в тому, що на всіх рівнях структурної організації буття саме нерівновагомість виступає умовою та джерелом виникнення «порядку».

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів

1. Проектування соціального впливу як ітеративний та адаптивний процес, що вимагає постійного навчання та вдосконалення

Проектування соціального впливу – це ітеративний та адаптивний процес, що вимагає постійного навчання та вдосконалення. Слід використовувати методи прототипування та тестування, такі як ескізи, макети, моделювання, пілотні проекти та сеанси зворотного зв'язку, щоб повідомити та перевірити свої дизайнерські ідеї та припущення цільовим користувачам та зацікавленим сторонам. Створюючи прототипи та тестуючи їх якомога раніше і частіше, можна виявляти та усувати ризики, проблеми та можливості своїх проектних рішень, а також удосконалювати їх на основі зібраних даних та відгуків. **Передумови для бурхливого розвитку системи управління проектами були наступні:** динаміка бізнесу, що зростала; розвиток глобального бізнесу; розвиток інформаційних технологій.

Розробка соціального впливу – це спільний процес, що вимагає різноманітних навичок, знань і ресурсів для вирішення проблем і можливостей, пов'язаних з проблемами. Проектування соціального впливу – це рефлексивний та оціночний процес, що вимагає постійного навчання та вдосконалення. Соціальне проектування – це створення нових соціальних форм (або підтримка існуючих) через використання особливостей соціальних умов. В останні роки спостерігається зростання тенденції до розуміння соціального дизайну як соціального втручання, спрямованого на створення позитивних змін для більшого блага. У той же час немає чіткої формулювання кроків, необхідних для розробки проекту соціального дизайну. Наші цілі – пояснити процес соціального проектування, сформулювати та надати приклад процедурного формату для проектів соціального дизайну. Соціальне проектування полягає у створенні нових соціальних форм (або підтримці існуючих) у вигляді використання особливостей соціальних умов. Іншими словами, соціальні дизайнери прагнуть формувати соціальні ситуації, організувати діяльність у соціальних системах і створювати організаційні структури, використовуючи свої знання про те, як працюють соціальні структури та динаміка (Армстронг, Бейлі, Жюльєр і Кімбелл, 2014; Банаті, 1991). Соціальні проекти можуть бути спрямовані на: створення умов для розвитку соціальності суб'єкта (особистості, групи); самореалізації особистості в основних сферах її життєдіяльності; забезпечення сприятливих умов для соціалізації особистості в різних сферах соціального середовища; вирішення чи мінімізацію несприятливих

умов соціалізації особистості. Означені підходи до класифікації проектів дозволяють визначити базові ознаки проектів соціальних. До таких ознак зараховують: 1. Цілепокладання (відображення міркування розробників проекту щодо того, яким в ідеалі мав би бути результат діяльності); 2. Соціально-детерміновану (наявність у суспільному житті ситуації, яка потребує вирішення шляхом нововведень та окремих змін); 3. Часову (кожний соціальний проект має свій початок та закінчення, яке може бути стартом для для продовження наступного етапу проекту чи його фінішем); 4. Територіальну (чітко визначені регіони та населені пункти, у яких проводяться проектні заходи); 5. Соціально-інституційну (заклади, організації, установи, в яких проводяться проектні заходи); 6. Інноваційну (наявність нових ідей, підходів, технологій вирішення соціальної проблеми на певному рівні); 7. Ресурсну (затверджена специфікація та графік використання ресурсів (фінанси, люди, обладнання тощо)); 8. Організаційну (наявність певної організаційної структури з урахуванням масштабності проекту). 9. Соціально-інформаційну (кожний соціальний проект містить компонент інформування громадськості про проектні заходи та їх вплив на зміну ситуації) (Про державне прогнозування та розробку програм економічного та соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000).

2. Концепція соціального дизайну як складова соціального проектування

Хоча концепція соціального дизайну історично піддавалася стигматизації як подальшого звуження (часто деструктивних) інтересів, існує тенденція до розуміння соціального дизайну як соціального втручання, спрямованого створення позитивних змін для більшого блага (Banathy, 1996; Burke, 2014; Хоуллетт, 2011). Важливість прийняття системного підходу та мислення, а також ширші підходи до проектування, такі як людино-орієнтований дизайн, створили нові можливості для участі у соціальному дизайні та переосмислення того, як це можна зробити. Соціологи та соціальні практики навіть намагалися вивчити методології проектних проектів, більш тісно пов'язані з інженерними та «точними» науками, намагаючись побачити, як їх можна застосувати до соціальних проектів, втручань та дій. Ця нещодавня поява соціального дизайну потребує подальшого розвитку і, що найбільш важливо, підтримується дослідницькими та практичними спільнотами, а також державними установами, некомерцій-

ними організаціями та широкою громадськістю (Армстронг, Бейлі, Джулієр та Кімбелл, 2014). Крім того, важливо змінити мислення суспільства та розглядати соціальний дизайн у позитивному світлі, як організований процес конструктивного втручання та бажаних змін (Банаті, 1996).

Щоб досягти цього, суспільству необхідно краще зрозуміти процес змін, розробити або адаптувати нові методи дизайну та створити культуру дизайнерського мислення для соціальних змін (Армстронг, Бейлі, Джулієр і Кімбелл, 2014; Банаті, 1996; Хоуллетт, 2011). Ми хочемо показати, як соціальні практики можуть створювати та поширювати свої проекти; оцінити їх, розглянути методологічні покращення для майбутніх проектів тощо. При цьому ми хочемо створити шлях для переосмислення соціального дизайну відповідно до процесних підходів до інженерії та практичних підходів спільного та спільного проектування. Будь-яка політична ініціатива, спрямована на зміну поведінки або умов життя співтовариства, є прикладом соціального проектування (Banathy, 1996; Howlett, 2011). Тому не дивно, скільки організацій та людей справді займаються соціальним проектуванням. Воно оточує нас щодня, ми зможемо бути більш продуктивними в нашій діяльності, успішніше його викладати та підвищувати його професіоналізм так само, як професіоналізуються інші галузі дизайну. Міркування в ході будь-якого проектування складні та динамічні. Коли про ці проекти повідомляється, їхній формат оповідання може завадити читачеві повністю вловити цю складність (Безпалько, 2010).

Пошуки розуміння ще більше ускладнюються тим, як такий матеріал передається у різних галузях соціальних наук. Насправді різні формулювання бачення, місії, цілей і стратегій часто текстуально перетинаються чи існують конкуруючі думки у тому, що зарахувати до цих категорій (Nadler, Tushman, Tushman & Nadler, 1997). Необхідність створення більш інтегрованої моделі, що охоплює такі галузі, є ще однією причиною розглянути наш процедурний підхід і модель як спосіб, за допомогою якого фахівці соціального дизайну можуть формулювати процеси та представляти свої проекти. В даному випадку ми сформулювали процес соціального проектування у дев'яти кластерах завдань: 1) ідентифікація проблеми та формулювання проекту; 2) підготовка до концептуалізації проекту; 3) концептуалізація нової організації; 4) визначення

місії, цілей та стратегії нової організації; 5) визначення основних груп/зон діяльності; 6) розробка та деталізація діяльності; 7) подальший розвиток та артикуляція діяльності; 8) паралельні, допоміжні та «випускні» завдання; 9) узгодження та приведення до єдиної цілісності соціального конструювання реальності (Бородіна 2014).

3. Напрямок розвитку соціального проєктування у публічному управлінні у контексті синергетичної методології

Сучасні джерела використовують напрямок розвитку соціального проєктування у публічному управлінні у контексті синергетичної методології як способу самоорганізації суспільства в процесі розробки, консенсусу та взаємодії учасників соціального процесу за рахунок розвинутих механізмів визначення їх інтересів, узгодження розбіжностей та забезпеченні законних прав та обов'язків. Поняття самоорганізації тісно корелює з поняття управління, яке набуває характеру самоуправління. Тому управління надскладними системами являє собою вплив на їх власний механізм саморегуляції і самоуправління з метою оптимізації. Змістовною основою процесу соціальної самоорганізації в публічному управлінні є коопераційна діяльність індивідів, в результаті яких створюються структури, що представляють собою сукупність розміщених у певному порядку функціональних інститутів з включенням у них індивідів, груп, спільнот. Креативний ефект реалізації самоорганізації виражається в безперервному процесі істотного оновлення соціального життя, а саме – соціальної складової сутності людини. Процес соціальної самоорганізації підтримується креативною сутністю людини, яка прагне змін, долає дезорганізацію екстремальності і приводить організацію у стан порядку, сприяючи упорядкуванню відносин і перетворюючи організацію на відкриту, упорядковану, здатну для подальшого розвитку і становлення. Цей процес називається антропосоціальною синергією. В результаті цих процесів організація формується на засадах постнекласичної науки: 1) по мірі підвищення складності всіх процесів соціальні утворення стають плинним соціокультурним полем, в якому межі з середовищем стають адаптованими і прозорими; 2) стійкість досягається за рахунок параметрів порядку, що виникають і оновлюються в процесі безперервної самоорганізації; 3) відкритість таких утворень забезпечує їх діалог зі світом, розкриває перед ними можливості процесу становлення. Креативна пове-

дінка середовища породжує креативну відповідь індивідів, які знаходяться в креативній ситуації об'єкта. Реформування системи публічного управління є продуктом процесів самоорганізації, що приводять до змін, які відбуваються у суспільстві, що забезпечує упорядкування самоорганізаційних можливостей системи, включаючи використання цифрових технологій у проєктуванні навчального середовища (Олексенко, К., 2023).

Формування цієї системи прискорює креативність управління як єдиного соціального організму, що діє у площині «центр-регіон». Спроби економічної, політичної та інших видів кооперації провідних держав світу є не що інше, як формування нових систем публічного управління, що є однією з форм саморегуляції, що притаманна лише соціальним системам. Криза, що відбувається у соціальній системі, як кульмінація невизначеності, очищає простір для креативних дій, сприяє генезису нових систем соціального управління і створює переважно нові умови для їх функціонування. Соціальний проєкт публічного управління як самоорганізації соціальної системи та її розвитку – це нерівновагом, відкриті, нелінійні, дисипативні системи, в яких ентропія як показник міри хаотичності їх поведінки зростає до максимального значення (друге число термодинаміки). Саме тому відкриті системи, що знаходяться у сильно нерівновагомих станах, можуть здійснювати перехід від безладу, хаосу, – до порядку.

На відстані від рівноваги у відкритих системах, якими і є публічне управління, можуть спонтанно виникати нові типи структур, що функціонують на основі інформаційних процесів. Завдяки нелінійності має силу найважливіший принцип «посилення флуктуації»: у результаті розростання малих змін на рівні елементів може виникнути новий макроскопічний стан системи. Поняття нелінійності набуває світоглядного смислу. У далекій від рівноваги відкритій і нелінійній дисипативній системі ефект може виникати лише тоді, коли робота об'ємних джерел енергії, нарощуючи неодорідості у суцільному середовищі, виступає інтенсивним фактором, розсіюючим неоднорідності, тобто стає дисипативним фактором. Принципи самоорганізації визначають суть процесів, які відбуваються у хаосі, сутність, яка породжує собою ситуацію фрактальності: 1) принцип динамічної ієрархічності; 2) принцип незворотності змін як фактор розвитку і становлення; 3) принцип універсальності

і безперервності самоорганізації; 4) принцип відносності і самонормування (Лепський, 2016).

1) принцип динамічної ієрархічності у соціальному проектуванні – це принцип проходження системою точок біфуркації і формування нового порядку. Цей принцип описує виникнення нової якості системи по горизонталі, тобто на одному рівні, коли повільні зміни параметрів порядку мегарівня приводять до біфуркації, нестійкості системи на макрорівні і перебудови його структури. Включення у схему мікрорівня дозволяє описати процес зникнення і народження у точці біфуркації макрорівня. У цій точці колективні змінні та параметри порядку макрорівня повертають свої ступені свободи в хаос мікрорівня, розчиняючись у ньому. Потім у безпосередній взаємодії мега- і мікрорівней народжуються нові параметри зумовленого макрорівня. Процес народження параметрів порядку: «управлінські зверхповільні параметри мегарівня» + «короткоживучі змінні мікрорівня» = параметри порядку, структуроутворюючі довгоживучі змінні мезо- (мікро)рівня», націлені на виявлення методологічних викликів соціального розвитку (Лепський, 2013);

2) принцип незворотності змін як фактор розвитку і становлення. Виникнення нових параметрів порядку – подія, яка не має зворотного руху, а поєднані у кооперації елементи набувають нової якості, а їх роз'єднання приводить також до нових якісних змін, тобто висхідна (до первинного поєднання) якість незворотна (закон розбіжності Богданова);

3) принцип універсальності і безперервності самоорганізації виходить з того, що класичне уявлення про облаштування і процес упорядкування світу орієнтоване на те, що все суще упорядковане, а безлади, які виникають, можна подолати і вони є приватними випадками порядку і долаються діями їх законів;

4) принцип відносності і самонормування. Даний принцип не є новим, і широко використовується у самих різноманітних наукових доробках. Самонормування приводить до народження відносних величин (параметрів, констант), тобто всі параметри і константи будуть виконувати свої функції тільки у рамках власного (відносного) проекту буття.

Синергетичними основами публічного управління є морфогенетичний підхід до аналізу саморегуляції соціальних систем, що досліджує форму і конструкцію будь-якого об'єкта.

Базовими для аналізу публічного адміністрування у саморегуляції соціальних систем слугують наступні методи:

1) синергетичний, що використовується для аналізу публічного адміністрування як нелінійної системи;

2) порівняльно-історичний, що дозволяє проаналізувати різні форми публічного адміністрування як саморегуляції соціальної системи, що представляє собою дисипативну структуру; динаміку становлення публічного адміністрування у темпоральних координатах певної історичної епохи;

3) феноменологічний, що дозволяє осягнути сутність феномена публічного адміністрування як складного суперечливого феномена, що розвивається «зі знаком плюс» і «зі знаком мінус», прагнучи до своєї цілісності;

4) системний, що направлений на виявлення структури публічного адміністрування як динамічної системи, яка сприяє саморозвитку соціальної системи та її саморегуляції;

5) діалектичний, що дає можливість розглянути розвиток публічного адміністрування у взаємодії з оточуючим світом та особистістю;

6) синергетично-діалектичний, що дозволяє осягнути світ на основі принципів, методів, підходів до аналізу соціальної системи з точки зору синергії і діалектики;

7) загальнонаукові методи – аналогії, аналізу і синтезу, сходження від абстрактного до конкретного, що сприяють філософському осмисленню публічного адміністрування у системі саморегуляції соціальних систем; структурно-логічного моделювання – для словесного опису концептуальних підходів до формування та розвитку соціально-управлінських систем соціального управління;

6) компаративістський – для порівняння концептуально-специфічних соціально-управлінських систем, сформованих на різних теоретико-методологічних засадах;

7) структурно-функціональний – для розкриття основних характеристик механізмів публічного адміністрування, взаємозалежності окремих суспільних і політичних процесів у розвитку і динаміці саморегуляції соціальних систем;

8) наукової абстракції і нелінійного (недетермінованого) мислення – з метою виявлення взаємодії прямих і зворотних зв'язків у лінійних (суб'єкт-об'єктних) і нелінійних (суб'єкт-суб'єктних) системах; комплексний метод – забезпечується

соціально-філософським усвідомленням публічного адміністрування як формування цілісної суб'єкт-суб'єктної парадигми управління складними соціальними системами;

9) економіко-математичні – для побудови моделі прогнозування управління складними соціальними системами з використанням зворотних зв'язків в усіх сферах життєдіяльності соціального організму;

10) метод антропологічної експертизи, направлений на виявлення гуманістичної компоненти в управлінській діяльності, в центрі якої «людина як міра всіх речей»; виявлення позитивного соціального індикатора публічного адміністрування та впровадження ефективної моделі публічного адміністрування зі зворотними зв'язками на рівні територіальної громади і міжнародного глобалізованого соціуму (Крупник, 2005).

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі

Нова цифрова ера, у якій формується синергетична парадигма публічного управління та адміністрування, – це парадигма у категоріях складних систем, тому слід: 1) формувати нову цифрову культуру і нове цифрове мислення, здатне працювати у режимі системної динаміки; 2) розвивати мислення у категоріях складних систем, що може адаптуватися до змін у середовищі. Публічне управління як соціальний, економічний і культурний феномен виступає як складна адаптивна система (САС), яка повинна використовувати Agile-менеджмент (менеджмент 3.0), Agile-методологію, так як менеджмент 2.0 і менеджмент 1.0 давно вже не відповідають цифровій ері. Agile-методологія як теоретична основа складності публічного управління базується на загальній методології систем та системного аналізу і синтезу, в основі якої аутопоезис (самопобудова, способи і принципи, якими системи конструюють самі себе) гомеостаз, проникність, створення й підтримки своєї ідентичності. Цінності та принципи гнучких підходів публічного управління реалізуються за допомогою різних методів,

таких як Scrum та екстремальне програмування, які реалізуються за межами лінійного менеджменту в Agile-організаціях, які включають сім проектних вимірювань – люди, функціональність, якість, інструменти, час, цінність, процеси, які є вираження гнучкості організацій. Використання ідей складності публічного управління має значні перспективи для менеджменту у практичному управлінні організаціями, які конкурують на ринку знань, мають фокусуватися передусім на інноваціях, креативності, конкурентоспроможності. Публічне управління як теорія складних систем аналізується на основі міждисциплінарного підходу, що розвиває досягнення загальної теорії систем, кібернетики, теорії динамічних систем, теорії ігор, еволюційної теорії, яка може й повинна адаптуватися до змін у середовищі, які називають складними адаптивними системами (САС), в основі яких знання, які стають паливом для інновацій та сприяють виживанню організацій в умовах невизначеності, нестабільності, кризи, інформаційної стохастичності. Важливість знань як вихідна сировина для креативності нині широко визнається у публічному управлінні і є підтвердженням того, що креативність управління базується на знаннях людей і здатності комбінувати такі поняття, внаслідок чого виникають нові способи сприйняття речей, здатність створювати ідеї. Синергетична концепція публічного управління свідчить, що складні адаптивні системи (САС) активно шукають для себе позицію між упорядкованістю та хаосом, оскільки інновація та адаптація відбуваються, коли системи перебувають «на кромці хаосу», який називають складністю, яка реалізується за рахунок самоорганізації, адаптивних інструментів та управління складністю. До Перспектив подальших наукових розвідок у цьому напрямі ми можемо віднести формування синергетичної концепції публічного управління у контексті Agile-менеджменту (менеджменту 3.0), що є нерозробленим у науці публічного управління та потребує стратегічного проектування в Україні) (Запровадження стратегічного планування в Україні, 2005).

Список використаних джерел

- Безпалько О. В. Соціальне проектування Навчальний посібник. Київ, 2010. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2615/1/O_Bezpalko_SP_IL_KUBG.pdf
- Бородіна Д. Л. Концепція соціального конструювання реальності П. Бергера і Т. Лукмана як інтерпретаційна схема дослідження іміджу міста. *Грані*. 2014. № 10. С. 80–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2014_10_17
- Бутченко Т. І. Соціальне проектування : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Соціальна робота» освітньо-професійної програми «Соціальна робота». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 107 с.

Запровадження стратегічного планування в Україні : збірка документів і матеріалів / укладач В. Тертичка. Київ : НАДУ ; Центр дослідж. адмін. реформи, 2005.

Лепський М. А. Теорія соціальної фрактальності: до постановки проблеми та визначення предметного поля. *Культурологічний вісник*. 2016. Вип. 35 (1). С. 69–76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2016_35%281%29__10

Лепський М. А. Методологічні виклики визначення поняття «соціальний розвиток». *Культурологічний вісник*. 2013. Вип. 31. С. 73–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2013_31_13

Матеріали X Міжнародної наукової конференції «Соціальне прогнозування та проектування майбутнього країни: технології миротворення» (21 лютого 2020 року, м. Запоріжжя) / М. А. Лепський (гол. ред.), І. О. Кудінов (наук. ред.) ; ред. кол.: Т. Ф. Бірюкова, І. І. Капріцин, Т. І. Бутченко, В. О. Скворець, Є. Г. Цокур. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2020. 177 с.

Матеріали XII Міжнародної наукової конференції «Соціальне прогнозування та проектування майбутнього: зміни глобальної безпеки як виклик миротворенню та медіації» (10 червня 2022 року, м. Запоріжжя) / І. О. Кудінов (гол. ред.), М. А. Лепський (наук. ред.) ; ред. кол.: Т. Ф. Бірюкова, Н. В. Лепська, Т. І. Бутченко, В. О. Скворець, Є. Г. Цокур. Запоріжжя : ЦНСД, 2022. 167 с.

Олексенко, К. Використання цифрових технологій у проектуванні навчального середовища початкової школи. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації*. 2023. С. 426.

Про державне прогнозування та розробку програм економічного та соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 № 1602-III. ВВРУ, 2000. № 25. Ст. 195.

Крупник А. С. Соціальне проектування у державно-управлінській практиці: концептуальний підхід. *Ефективність державного управління* : зб. наук. праць ЛРІДУ. Вип. 8. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. С. 71–78.

References

Bezpalco O. V. (2010). Social designing: A textbook. Kyiv. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2615/1/O_Bezpalco_SP_IL_KUBG.pdf.

Borodina D. L. (2014). The concept of social construction of reality by P. Berger and T. Lukman as an interpretive scheme for studying the image of the city. 10. 80–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2014_10_17.

Butchenko T. I. (2020). Social design: a textbook for applicants for a bachelor's degree in "Social Work" of the educational and professional programme "Social Work". Zaporizhzhia : ZNU, 2020. 107.

Implementation of strategic planning in Ukraine (2005) : Collection of documents and materials / Compiled by V. Tertychka. Kyiv : NAPA, Centre for Research on Administrative Reform.

Lepskiy M. A. (2022). Sociology of aggression: a monograph. Zaporizhzhia : KSC-Alliance. 289 с.

Lepskiy M. A. (2016). Theory of social fractality: to the problem statement and definition of the subject field. *Kulturolohichnyi vestnik*. 35 (1). 69–76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2016_35%281%29__10

Methodological challenges of defining the concept of "social development" (2013). *Kulturolohichnyi vestnik*. 31. 73–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultv_2013_31_13.

Proceedings of the X International Scientific Conference "Social Forecasting and Design of the Country's Future: Peacebuilding Technologies" (21 February 2020, Zaporizhzhia) / M. A. Lepskiy (head of the conference), I. O. Kudinov (scientific editor); editors: T. F. Biriukova, I. I. Kapritysyn, T. I. Butchenko, V. O. Skvoretz, E. G. Tsokur. Zaporizhzhia : KSC-Alliance, 2020. 177.

Proceedings of the XIII International Scientific Conference "Social Forecasting and Design of the Future: Changes in Global Security as a Challenge to Peacekeeping and Mediation" (10 June 2022, Zaporizhzhia) / I. O. Kudinov (chief editor), M. A. Lepskiy (scientific editor); editors-in-chief: T. F. Biriukova, N. V. Lepaska, T. I. Butchenko, V. O. Skvoretz, E. G. Tsokur. Zaporizhzhia : CNSD, 2022. 167 p.

Oleksenko, K. (2023). The use of digital technologies in the design of the educational environment of the primary school. Development of modern science and education: realities, quality problems, innovations. 426.

On State Forecasting and Development of Programmes for Economic and Social Development of Ukraine: Law of Ukraine of 23.03.2000 № 1602-III. VRU, 2000. № 25. Art. 195.

Krupnyk A. S. (2005). Social design in public administration practice: a conceptual approach. *Efficiency of public administration* : Collection of scientific works of LRIDU. 8. Lviv : LRIDU NAPA. 71–78.

VITALINA, NIKITENKO – Doctor of Philosophy (D.Sc.),
Professor of the Department of Management and Administration,
Y. M. Potebnya Engineering Education and Scientific Institute
of Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)
E-mail: vitalina2006@ukr.net
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9588-7836>

SOCIAL DESIGN IN PUBLIC ADMINISTRATION: RESEARCH METHODOLOGY

Abstract

The article reveals the essence of social design in public management and administration, which deals with complex and interrelated problems that require a holistic and systematic solution to problems, causes and their consequences. The purpose of the article is to identify new prospects for the development of social design in public administration and management in the context of digital development. Using the methods of system analysis and synthesis, synergistic approach, and Agile methodology, social design is presented as a holistic model of new forms of social relations in specific historical conditions of a particular time and space. The aim of the study is to conceptualise social forecasting in public administration. Objectives of the study: 1) to study social impact design as an iterative and adaptive process that requires continuous learning and improvement; 2) to analyse the concept of social design as a component of social projection. The conceptualisation of social design is associated with the type of resources and tools that qualify as a technology of management activities that take place in the context of the stochasticity of the information society and the network economy. We can define that social design includes information support for the organisation's activities at all levels of management in the broadest sense of the word; information resources of the organisation and their management; information services and entrepreneurship; information systems, technical support and management; information processing and analysis. The study has shown that social design in public management and administration is an iterative and adaptive process that requires continuous improvement. Social design should use methods such as sketches, mock-ups, modelling, pilot projects, and feedback sessions. In social design, you can use systems thinking tools such as maps, diagrams, models, and scenarios to visualise and analyse the relationships, patterns, and dynamics of the system you are designing for. The object of design in the social sphere is a set of social relations characterised by the problematic functioning or development in terms of ensuring the unity of certain social communities: families, communities, ethnic groups, nations, classes, and peoples in general.

Key words: social design, public management and administration, synergistic methodology, social design.

© The Author(s) 2023
This is an open access article under
the Creative Commons CC BY license

Received date 05.08.2023
Accepted date 15.08.2023
Published date 05.09.2023

How to cite: Нікітенко, Віталіна. Соціальне проектування у публічному управлінні: синергетична методологія. *Humanities studies : Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house "Helvetica". 2023. 16 (93). P. 174–182.

doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-16-93-18>